

Ugron István bukaresti osztrák—magyar követségi tanácsos, később belgrádi osztrák—magyar követ 1911. évi jelentései az egykorú román—magyar közeledési akció tárgyában

A

1911 ápr. 7

Ugron István bukaresti osztrák—magyar követségi tanácsos jelentése gr. Aehrenthal-Lexa Alajos közös külügyminiszterhez az I. Károly román királynál való audienciájáról

ME 1911—XXV—226 (36/912)

(Német nyelvű gépirásos másolat fordítása)

19. A—E. sz.
Szigorúan bizalmas

Bukarest, 1911. április 7-én.

Nagyméltóságú Gróf úr!

A király Őfelsége egy tegnap nekem kegyesen engedélyezett hosszabb audiencián megtárgyalta — amint azt tenni szokta — a napi politika minden fontosabb kérdését.

A törökországi eseményekre nézve Őfelsége meglehetősen megnyugvással nyilatkozott. Úgy véli, a kormányzat elbánik az albánokkal és belátható időn belül helyreáll a nyugalom. Mindenesetre meg kell jegyezni, hogy Majorescu úr nemrég bevallotta nekem, hogy konstantinápolyi követük jelentései meglehetősen optimista színezetűek és nem mindig alapulnak egészen jó információn, így persze lehetséges, hogy a törökországi helyzet optimista megítélése Őfelsége részéről részben a Papiniu úr jelentésének számlájára írandó.

A király Őfelsége állítása szerint egészen biztos forrásból — valószínűleg a pillanatnyilag itt tartózkodó és rendszerint jól informált szófiai követtől, Diamandi úrtól — tudja azt is, hogy Oroszország „számottevő nyomást” gyakorolt Ferdinánd királyra, hogy Bulgária ez alkalommal nyugton maradjon, s ezzel elkerüljenek egy „európai konflagrációt”. Ferdinánd királynak egyáltalában nincs harci kedve — véli Őfelsége —, és bizonyára sikerülni fog országát meggondolatlan lépésektől visszatartania. Miklós cár békés szándékai tekintetében sem lát Őfelsége aggodalomra okot.

Különösen behatóan foglalkozott a király a magyar királyi kormány által megindított közeledési akció ügyével magyarok és románok között. „Bennünket itt mindnyájunkat nagyon érdekel ez a kérdés, és teljes szívből óhajtjuk, hogy az akció kielégítő eredményre vezessen.”¹

Őfelsége persze úgy gondolja, hogy ez nem fog olyan könnyen és gyorsan menni, de mindkét részről megállapítható a meglevő jóakarata a közeledésre, és ez már nagy nyereség.

A király igen melegen és nagy elismeréssel nyilatkozott Khuen gróf és Tisza gróf egyéniségéről. Ők megtalálták az alapot ahhoz, hogy tartós jó egyetértést lehessen elérni. Az természetesen, hogy a magyarországi románoknak — *nemzeti egyéniségük és vallásuk megtartása mellett* — ragaszkodniok kell a magyar állam eszméjéhez, hűeknek kell maradniok ehhez az eszméhez és szolidaritásnak lenniök a magyar állam céljaival: ez megkövetelhető és bizonyára el is érhető, amire nézve Őfelsége utalt az erdélyi szászokra. Végül is lehet egyszerre hű magyar állampolgárnak és románnak lenni. Mindenesetre — jegyezte meg a király — aligha volna tűrhető, hogy a román nemzeti-ségű képviselők lemondjanak a közelebbi kapcsolatról egymás között — Őfelsége valószínűleg egy *nemzetiségi* párthoz való tartozásra gondolt —, és teljesen beolvadjanak a magyar politikai pártokba; ez nemzetiségük feladását jelentené, s azt nem lehet megkövetelni. Teljes joggal elvárható viszont, hogy olyan politikai párthoz csatlakozzanak a magyar parlamentben, amely rokonszenvezik velük — és ez a kormánypárt —, s azzal az ország javáért álljanak sorompóba.

Őfelsége megragadta az alkalmat, hogy megemlítsen Kállay elhunyt pénzügyminisztert, akinek kiváló államférfiúi tulajdonságait és szervező tehetségét különösen csodálta; Őfelsége azt állította, hogy már körülbelül 20—25 évvel ezelőtt beszélte az államférfiúval a magyarországi románok kérdéséről, amikor is az ugyanolyan álláspontot foglalt el, mint amit ma Magyarország vezető politikusi képviselnek.

¹ E bekezdés elejétől négy bekezdés piros ceruzával feltűnő szögletes zárójelbe iktatva.

A felséges királyné egészségi állapotáról Őfelsége valamivel megnyugtatóbban nyilatkozott. A felséges asszony súlyos, nagy betegségen esett át, de már jobban érzi magát, a láz megszűnt, és erős étvágytalanságát is megszüntették. Őfelsége úgy gondolja, hogy a magas beteg kb. 4—6 hét múlva néhány hétre Constanzába mehet majd; mindenképpen hosszú ideig lesz lábadozó. Az udvar bizonyára csak június, sőt akár július havában költözik át Sinaiába.

Fogadja Excellenciád legmélyebb nagyrabecsülésem kifejezését.

Ugron sk.

B

1911 ápr. 20 és 25

Miniszterelnökségi pro domo Ugron István bukaresti osztrák-magyar követségi tanácsos, később belgrádi osztrák-magyar követ I. Károly román királynál tett búcsúkihallgatásáról, a gr. Aehrenthal-Leza Alajos közös külügyminiszterhez és gr. Tisza Istvánhoz intézett bizalmas levélfogalmazványokkal

ME 1911—XXV—226 (2378/911 [36/912])

(Kézírásos fogalmazványok)

Pro domo!

A követté kinevezett Ugron István búcsúkihallgatása alkalmával a román király aktualis politikai kérdéseket hozott szóba.

Így a többek között érdekes az az optimisticus felfogás, melynek a király a török-albán kérdésben, a törökök javára kifejezést adott. Továbbá igen érdekes Oroszország magatartása Bulgáriával szemben, reánk nézve azonban legfontosabb a jelentés azon része, mely a hazai románságnak a magyarsághoz való közeledését tárgyalja.

E kérdésről a román király a leglojálisabban nyilatkozik ugyan, s hangsúlyozza, hogy a magyarországi románoknak jó magyar állampolgároknak kell lenniök, s össze is egyeztethető az azon törekvésükkel, hogy nyelvüket és nemzetiségüket a szászok mintájára fent akarják tartani, sajnos azonban egyben hangsúlyozza Ő Felsége, hogy azt nem lehet képviselőiktől kívánni, hogy politikai pártjuk a többi magyar pártok között teljesen felolvadjon. — Erről a felfogásról a román vezető körök bizonyára tudomással bírnak, s ez éppen azért sajnos, mert így még kevésbé fognak gróf Tisza István azon felhívásának, hogy a magyar pártok valamelyikébe olvadjanak be (l. gr. Tisza 1910. évi képviselőházi beszédét)¹, eleget tenni.

Miután ezek a kérdések ő Exell.-t bizonyára érdeklik, a jelentést előadandónak vélem:

I.

Igen bizalmas!

Külügyminisztériumnak

A f. évi április hó n° 821. számú hátrati közlemény kapcsán rendelkezésemre bocsátott jelentést, melyben Ugron István, a Bukarestből távozó követségi tanácsos, a román király Ő Felsége által történt kihallgatásáról beszámol, van szerencsém betekintés után Címnek köszönettel visszaküldeni.

A szóban levő jelentésnek minden részlete igen érdekes, különös fontossággal bír azonban reánk nézve azon rész, mely a román király Ő Felségének a román magyar közeledési akcióra vonatkozó felfogásáról tájékoztat. — Miután pedig nem lényegtelen az, hogy a román illetékes ténnyezőknek véleményéről a jövőben is tájékozódva legyenek, azért van szerencsém Címet tisztelettel kérni, méltóztassék bukaresti követségünket felhívni, hogy e kérdéssel szemben megnyilatkozó felfogásokat kísérvé figyelemmel, s arról amint az különben eddig is történt, úgy a jövőben is időnként tegyen jelentést.

Bp. 911. IV/20.³

Dr. Csiky

Csat. az iktatmány, mely *pro domo* másolandó

¹ L. Tisza, 1910. júl. 12-i beszédét — 69/b. sz. irat.

² Dátum nélkül.

³ Mellette piros ceruzával: Dátum IV/25.